

АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО І ПРОЦЕС. ФІНАНСОВЕ ПРАВО

УДК 340.13:355.58

Колесник Вікторія Анатоліївна,
науковий співробітник
ДНДІ МВС України,
м. Київ, Україна
ORCID ID 0000-0003-1860-7866

ПРАВОВІ МЕХАНІЗМИ РЕАГУВАННЯ НА НАДЗВИЧАЙНІ СИТУАЦІЇ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ¹

У статті проаналізовано роль держави у забезпеченні захисту населення та територій у мирний час і в умовах воєнного стану. Акцентовано на створенні єдиної державної системи цивільного захисту, за допомогою якої реалізовується державна політика у сфері цивільного захисту та здійснюється управління силами і засобами територіальних і функціональних підсистем. Приділено увагу процесу планування заходів цивільного захисту та оперативного реагування на надзвичайні ситуації. Виокремлено особливості надзвичайних ситуацій, які виникають у мирний час та в умовах воєнного стану. Запропоновано розширення кваліфікацій та ознак надзвичайних ситуацій.

Ключові слова: надзвичайні ситуації, воєнний стан, планування в системі цивільного захисту.

В Україні захист населення та території від внутрішніх та зовнішніх загроз різної генези є однією із конституційних функцій держави, яка реалізується органами державної влади, органами місцевого самоврядування на підставі, у межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України. Держава, як слушно зазначають О. Лещенко та В. Михайлов, має забезпечувати такий рівень безпеки громадян, який максимально відповідає їхнім потребам та суспільному запиту. Цивільний захист населення є однією із найважливіших безпекових сфер, оскільки, забезпечуючи повсякденність та повсякчасність заходів реагування на надзвичайні ситуації, загрози техногенного, природного чи воєнного характеру, держава таким чином демонструє здатність забезпечувати гідні умови для життєдіяльності своїх громадян [1; с. 37].

Правовідносини, пов'язані із захистом населення, територій, навколишнього природного середовища та майна від надзвичайних ситуацій (далі – НС), реагуванням на них, компетенцію та повноваження усіх суб'єктів забезпечення цивільного захисту, окрім Конституції України, регулюються Кодексом цивільного захисту України (далі – Кодекс), іншими законами України, ратифікованими

¹ Закінчення. Початок у попередньому номері.

міжнародними договорами України, а також актами Президента України та Кабінету Міністрів України.

Поняття “цивільний захист” та “надзвичайна ситуація” розкриті у положеннях статей 2, 4 Кодексу, відповідно до яких:

1) цивільний захист – комплекс заходів, які реалізуються на території України в мирний час та в особливий період і спрямовані на захист населення, територій, навколишнього природного середовища, майна, матеріальних і культурних цінностей від надзвичайних ситуацій та інших небезпечних подій, запобігання виникненню таких ситуацій та подій, ліквідацію їх наслідків, надання допомоги постраждалим, здійснення державного нагляду (контролю) у сфері пожежної та техногенної безпеки;

2) надзвичайна ситуація – обстановка на окремій території чи суб’єкті господарювання на ній або водному об’єкті, яка характеризується порушенням нормальних умов життєдіяльності населення, спричинена катастрофою, аварією, пожежею, стихійним лихом, епідемією, епізоотією, епіфітотією, застосуванням засобів ураження або іншою небезпечною подією, що призвела (може призвести) до виникнення загрози життю або здоров’ю населення, великої кількості загиблих і постраждалих, завдання значних матеріальних збитків, а також до неможливості проживання населення на такій території чи об’єкті, провадження на ній господарської діяльності [2].

Із метою вчасного та ефективного реагування на НС, їх попередження та ліквідації наслідків, забезпечення цивільного захисту в Україні створено єдину державну систему цивільного захисту (далі – ЄДСЦЗ) – сукупність органів управління, сил і засобів центральних та місцевих органів виконавчої влади, Ради міністрів Автономної Республіки Крим, виконавчих органів рад, підприємств, установ та організацій, які забезпечують реалізацію державної політики у сфері цивільного захисту [3].

В. Маслей аргументовано стверджує, що за допомогою ЄДСЦЗ з’явилася можливість, з одного боку, зробити ефективнішим захист від природних і техногенних НС, а з іншого – чітко координувати сили цивільного захисту, що беруть участь у ліквідації НС; оперативно інформувати людей за допомогою спеціально створених дієвих механізмів [4; с. 38].

Після повномасштабної військової агресії російської федерації проти України (24.02.2022) перед ЄДСЦЗ як складовою системи забезпечення національної безпеки нашої держави постала необхідність у швидкій трансформації підходів до здійснення заходів цивільного захисту в умовах воєнного стану.

Загальне керівництво ЄДСЦЗ здійснюється Кабінетом Міністрів України, а безпосереднє – покладено на Державну службу України з надзвичайних ситуацій (далі – ДСНС), яка є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України через Міністра внутрішніх справ і який реалізує державну політику у сфері цивільного захисту, захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій та запобігання їх виникненню, ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій, рятувальної справи, гасіння пожеж, пожежної та техногенної безпеки, діяльності аварійно-рятувальних служб, а також гідрометеорологічної діяльності [5].

Оскільки до складу сил ЄДСЦЗ належить значна кількість суб'єктів забезпечення цивільного захисту, які мають різні функції та повноваження, то з метою забезпечення ефективності їх діяльності під час виконання завдань цивільного захисту та формування єдності поглядів на кінцевий результат складаються загальнодержавні, регіональні та місцеві регламенти їх функціонування та взаємодії при виникненні різних НС.

Ефективність функціонування ЄДСЦЗ знаходиться у прямій залежності від якісного планування. Планування заходів цивільного захисту, а також навчання посадових і службових осіб суб'єктів забезпечення цивільного захисту, складових функціональних і територіальних підсистем ЄДСЦЗ та їх ланок, є однією з базових функцій системи управління, що створює умови для якісного використання наявних у них можливостей та ресурсів.

Досліджуючи сферу цивільного захисту, О. Гудович, О. Ковальов, В. Мазуренко дійшли висновку, що постановка та формування завдань центральним і місцевим органам виконавчої влади є важливим етапом у здійсненні державної політики щодо планування та подальшої реалізації заходів цивільного захисту, та має відпрацьовуватись на засадах наукового, економічного підґрунтя та принципів стратегічного планування [6].

За твердженням П. Гамана, якість плануючих документів залежить від уміння керівників усіх рівнів прогнозувати ризики, враховувати багатоваріантність наслідків та особливості НС, чітко планувати заходи щодо запобігання НС та ліквідації їх наслідків. У цьому напрямку діяльності важлива роль належить стратегічному плануванню превентивних заходів, завдання яких полягає у зменшенні ризиків загрози виникнення НС, а у разі їх виникнення – у пом'якшенні наслідків. На жаль, у практиці організації планування заходів у сфері цивільного захисту є випадки ігнорування результатів прогнозу, недооцінки рівня загроз виникнення НС і, як наслідок, несвоєчасного реагування, запобігання і ліквідації наслідків НС [7; с. 25–26]. Особливо це стало відчутним в умовах воєнного стану.

Ми вважаємо, що така ситуація стала наслідком загальних підходів до процесу планування, які, певною мірою, відповідали вимогам мирного часу. Адже в державі існувала передбачуваність виникнення та поширення НС, тому акцент робився на визначенні загальної організації та порядку виконання заходів цивільного захисту для запобігання або зменшення можливих втрат від виробничих аварій, стихійних лих, а також ведення аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт при їх виникненні. Такі підходи до планування показали свою не доцільність і певні прогалини на стратегічному і на тактичному рівнях. На наше переконання, на зазначених рівнях не здійснювався аналіз безпекового середовища в його широкому контексті у вигляді виявлення (прогнозування) довготривалих тенденцій, а також у підготовці до непрогнозованих НС каскадного типу.

На думку М. Кулешова та В. Росохи, державні програми з питань цивільного захисту, існуючі на момент запровадження в Україні воєнного стану, не завжди забезпечувалися достатнім фінансуванням, унаслідок чого вони не виконувалися у повному обсязі. Багато задекларованих цілей і завдань у сфері цивільного захисту не мали чітких і зрозумілих механізмів їх реалізації. Наразі актуальність питань із підвищення готовності системи цивільного захисту підтверджується

досвідом воєнних конфліктів останнього часу, що характеризуються широким застосуванням високоточної зброї, спрямованої на ураження особливо важливих об'єктів економіки, інфраструктури і життєзабезпечення, психологічним впливом на населення і, як наслідок, необхідністю своєчасного оповіщення населення і відновлення систем життєзабезпечення людей, надання допомоги біженцям [8; с. 168].

Ми підтримуємо позицію О. Хитрої про недостатній рівень організаційно-правового забезпечення ДСНС в період воєнного стану. Учена вважає, що в цих умовах діяльність ДСНС має бути більш регламентованою та наближеною до сучасних реалій протидії зовнішнім та внутрішнім викликам, із застосуванням позитивної багатолітньої військової практики на Сході України і спиратися на міжнародний та національний досвід застосування дій силами оперативного-рятувальних служб цивільного захисту [9].

НС, які виникають у мирний час та в умовах воєнного стану, мають певні відмінності. Наприклад, під час НС природного, техногенного та соціального характеру, які виникають в умовах воєнного стану, зростає рівень невизначеності та непередбачуваності, що перешкоджає достовірному визначенню безпечності перебування в зоні цих НС та прогнозу їх розвитку. Крім того, в умовах воєнного стану можливі порушення або ускладнення систем комунікації між суб'єктами забезпечення цивільного захисту, що може призвести до несвоечасного реагування та надання необхідної допомоги постраждалим.

Дослідження НС, джерелом виникнення яких є збройні конфлікти або воєнні (бойові) дії, дає нам підстави стверджувати, що вони характеризуються імпульсивністю та непередбачуваністю, а також здатні призвести до людських втрат; заподіяти значної шкоди майну; порушити функціонування соціальних і економічних систем; погіршити стан довкілля. Крім того, такі НС можуть містити у собі латентні загрози для виникнення інших НС.

В Україні для організаційної взаємодії центральних і місцевих органів виконавчої влади, підприємств, установ та організацій під час вирішення питань, пов'язаних із НС, ліквідацією їх наслідків та веденням державної статистики впроваджено класифікацію НС.

Класифікація НС здійснюється відповідно до вимог Кодексу, а також постанови Кабінету Міністрів України від 24.03.2004 № 368 “Про затвердження Порядку класифікації надзвичайних ситуацій за їх рівнями” [10]; наказів Державного комітету України з питань технічного регулювання та споживчої політики (Держспоживстандарт) № 457 від 11.10.2010 “Про введення у дію Національного класифікатору України. Класифікатор надзвичайних ситуацій ДК 019:2010” (далі – Класифікатор) [11] та МВС України № 658 від 06.08.2018 “Про затвердження Класифікаційних ознак надзвичайних ситуацій” (далі – наказ МВС № 658-2018) [12].

Зазначена класифікація передбачає зарахування певної події за її пороговим значенням до відповідної надзвичайної ситуації, що у подальшому дозволяє розподіляти НС за характером походження (*техногенні, природні, соціальні, воєнні*); за ступенем територіального поширення (*загальнодержавні; регіональні; місцеві, об'єктові*); за характером небезпечних чинників (*фізичний, хімічний, біологічний*

чи інший вплив (дія)), а також за розміром людських втрат і розміром матеріальних збитків.

У розділі 6 “Класифікація надзвичайних ситуацій” Класифікатору визначено розширений перелік НС із присвоєнням їм відповідного цифрового коду, що використовується для збирання адміністративних даних та організації взаємодії органів центральної виконавчої влади, відомств, організацій, підприємств під час вирішування питань, пов’язаних із НС. Такий перелік застосовується до НС лише природного, техногенного і соціального характеру. Водночас НС воєнного характеру не деталізовані та позначаються загальним кодом “4000”. На наше переконання, Класифікатор як один із основоположних документів у сфері цивільного захисту має містити також розгорнутий перелік НС воєнного характеру та їх коди. Це покращить планування заходів щодо попередження та реагування на вказані НС.

Окремо звертаємо увагу на те, що у Класифікаторі не враховано можливість виникнення НС природного, техногенного і соціального характеру в умовах воєнного стану. Оскільки ведення активних військових (бойових) дій на території держави суттєво впливає на порядок реагування на вказані НС, то у Класифікаторі доцільно про це зазначити.

У зв’язку з цим, пропонуємо розділ 6 “Класифікація надзвичайних ситуацій” Класифікатора доповнити такими кодовими позиціями:

1) у разі, коли джерелом виникнення НС техногенного характеру є збройний конфлікт, воєнні (бойові) дії, то у графі під назвою “Код” наступну після цифри “1” (на другій цифровій позиції) цифру “0” замінити на цифру “2”. В інших випадках, коли після цифри “1” – стояла цифра “1”, то необхідно її змінити на цифру “3”. Наступні порядкові цифри на третій–п’ятій цифровій позиції залишаються без змін;

2) у разі, коли джерелом виникнення НС природного характеру є збройний конфлікт, воєнні (бойові) дії, то у графі під назвою “Код” наступну після цифри “2” (на другій цифровій позиції) цифру “0” замінити на цифру “1”. Наступні порядкові цифри на третій–п’ятій цифровій позиції залишаються без змін;

На нашу думку, необхідно також розширити затверджений перелік класифікаційних ознак надзвичайних ситуацій, затверджених наказом МВС № 658-2018 [12], доповнивши ознаки відповідних НС характеристиками, властивими їм в умовах збройного конфлікту та ведення бойових (військових) дій.

Впровадження запропонованих ініціатив покращить, на наш погляд, здійснення заходів цивільного захисту в умовах воєнного стану, зокрема:

1) матиме правові підстави для обліку (даних) наслідків певної НС, джерелом виникнення якої є збройний конфлікт та бойові (військові) дії;

2) дасть можливість у кодованому вигляді оперативно передавати інформацію різними каналами зв’язку без надання їй грифу обмеження доступу;

3) зменшить кількість додаткових уточнень і непорозумінь при обробленні даних “ситуаційними аналітиками” та пришвидшить підготовку позиційних довідок та направлення черговими доповідями про участь у ліквідації НС;

4) допоможе в режимі онлайн здійснювати ситуаційне управління силами і засобами суб’єктів забезпечення цивільного захисту;

5) підвищить готовності до реагування на НС під час нестабільної оперативної обстановки;

6) буде містити у собі необхідну, зрозумілу повноту інформації;

7) буде підґрунтям для розширення переліку регламентів дій при НС, джерелом виникнення яких є збройний конфлікт, бойові (військові) дії.

На наше переконання, удосконалення правових механізмів реагування на надзвичайні ситуації в умовах воєнного стану в Україні мають включати положення щодо покращення процесів планування заходів цивільного захисту на стратегічному та тактичному рівнях.

Під час планування зазначених заходів варто враховувати диференційований підхід до захисту населення, територій, навколишнього природного середовища, майна, матеріальних і культурних цінностей від надзвичайних ситуацій та інших небезпечних подій, запобігання виникненню таких ситуацій та подій, ліквідацію їх наслідків, надання допомоги постраждалим, здійснення державного нагляду (контролю) у сфері пожежної та техногенної безпеки: за видами і ступенями небезпеки на конкретних територіях, беручи до уваги насиченість цих територій об'єктами промислового призначення, гідроспорудами і системами інфраструктури, населенням; можливості і розміщення потенційно небезпечних об'єктів; наявність захисних споруд, особливості розселення жителів; кліматичні та інші місцеві фактори на стратегічному та тактичному рівнях.

Зміна підходів до зазначених процесів планування допоможе сформувати нові моделі ефективного управління та взаємодії між суб'єктами забезпечення цивільного захисту, що покращить захист населення та територій.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Цивільний захист у забезпеченні національної безпеки України (основи становлення, сучасний стан, напрямки розвитку): монографія / О.Я. Лещенко, В.М. Михайлов, М.В. Андрієнко, П.І. Гаман, О.А. Долгий. Київ, 2021. 348 с.

2. Кодекс цивільного захисту України: Закон України від 02.10.2012. № 5403-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5403-17#Text> (дата звернення: 02.04.2022).

3. Про затвердження Положення про єдину державну систему цивільного захисту: постанова Кабінету Міністрів України від 09.01.2014 № 11. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/11-2014-%D0%BF#Text> (дата звернення: 05.07.2022).

4. *Маслей В.М.* Управління процесами попередження надзвичайних ситуацій та мінімізації їх наслідків: дис. ... д-ра філос. наук: спец. 073 “Менеджмент”, галузь знань 07 – управління та адміністрування. Західноукраїнський національний університет. Тернопіль, 2021. 232 с.

5. Про затвердження Положення про Державну службу з надзвичайних ситуацій: постанова Кабінету Міністрів України від 16.12.2015 № 1052. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1052-2015-%D0%BF#Text> (дата звернення: 11.09.2022).

6. *Гудович О., Ковальов О., Мазуренко В.* Наукове обґрунтування основних завдань органів виконавчої влади у сфері цивільного захисту. Науковий вісник: Державне управління № 4(6)2020. С. 46–67. URL: <https://shly.link/B21X4> (дата звернення: 07.10.2022).

7. *Гаман П.І.* Роль державного управління у системі забезпечення цивільного захисту в Україні. Науковий вісник: Державне управління, 2018. № 1. URL: <https://nvdu.undicz.org.ua/index.php/nvdu/article/view/8/4> (дата звернення: 05.10.2022).

8. *Кулешов М.М., Росоха В.О.* Сучасні виклики для державної політики у сфері цивільного захисту в Україні. С. 167–175. URL: <https://nuczu.edu.ua/sciencearchive/PublicAdministration/vol2/24.pdf> (дата звернення: 05.10.2022).

9. *Хумра О.Л.* Особливості діяльності державної служби з надзвичайних ситуацій щодо реалізації державної політики у сфері цивільного захисту населення. Наукові записки Львівського

університету бізнесу та права. Вип. 32/2022. С. 212–219. URL: <https://nzlubb.org.ua/index.php/journal/article/view/542/501> (дата звернення: 27.08.2022).

10. Про затвердження Порядку класифікації надзвичайних ситуацій за їх рівнями: постанова Кабінету Міністрів України від 24.03.2004 № 368. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/368-2004-%D0%BF#Text> (дата звернення: 17.08.2022).

11. Про введення у дію Національного класифікатора України. Класифікатор надзвичайних ситуацій ДК 019:2010: наказ Державного комітету України з питань технічного регулювання та споживчої політики (Держспоживстандарт) від 11.10.2010 № 457. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/va457609-10#Text> (дата звернення: 11.01.2022).

12. Про затвердження Класифікаційних ознак надзвичайних ситуацій: наказ МВС України від 06.08.2018 № 658. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0969-18#Text> (дата звернення: 11.01.2022).

REFERENCES

1. Tsyvilnyi zakhyst u zabezpechenni natsionalnoi bezpeky Ukrainy (osnovy stanovlennia, suchasnyi stan, napriamky rozvytku). “Civil defense in ensuring the national security of Ukraine (foundations of formation, current state, directions of development): monograph” /O.Ya. Leshchenko, V.M. Mykhailov, M.V. Andriienko, P.I. Haman, O.A. Dolhyi. K. 2021. 348 p. [In Ukrainian].

2. Kodeks tsyvilnoho zakhystu Ukrainy. “Civil Protection Code of Ukraine: Law of Ukraine No 5403-VI from 02.10.2012”. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5403-17#Text> (Date of Application: 02.04.2022) [In Ukrainian].

3. Pro zatverdzhennia Polozhennia pro yedynu derzhavnu systemu tsyvilnoho zakhystu. “On the approval of the Regulation on the unified state system of civil protection: resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine from 09.01.2014 No 11”. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/11-2014-%D0%BF#Text>. (Date of Application: 05.04.2022) [In Ukrainian].

4. Maslei V.M. (2021). Upravlinnia protsesamy poperedzhennia nadzvychaynykh sytuatsii ta minimizatsii yikh naslidkiv. “Management of emergency prevention processes and minimization of their consequences: diss.: specialty 073 “Management”, field of knowledge 07 – management and administration. Western Ukrainian National University. Ternopil. 232 p. [In Ukrainian].

5. Pro zatverdzhennia Polozhennia pro Derzhavnu sluzhbu z nadzvychaynykh sytuatsii. “On the approval of the Regulations on the State Service for Emergency Situations: resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine from 16.12.2015 No 1052”. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1052-2015-%D0%BF#Text> (Date of Application: 11.09.2022) [In Ukrainian].

6. Hudovych O., Kovalov O., Mazurenko V. Naukove obhruntuvannia osnovnykh zavdan orhaniv vykonavchoi vlady u sferi tsyvilnoho zakhystu. “Scientific substantiation of the main tasks of executive authorities in the field of civil protection”. Scientific Bulletin: State Administration No 4(6)2020. P. 46–67. URL: <https://shly.link/B21X4> (data of application: 07.10.2022) [In Ukrainian].

7. Haman P.I. (2018). Rol derzhavnoho upravlinnia u systemi zabezpechennia tsyvilnoho zakhystu v Ukraini. “The role of state administration in the system of providing civil protection in Ukraine”. Scientific Bulletin: State Administration, No 1. URL: <https://nvdu.undicz.org.ua/index.php/nvdu/article/view/8/4> (Date of Application: 05.10.2022) [In Ukrainian].

8. Kuliashov M.M., Rosokha V.O. Suchasni vyklyky dlia derzhavnoi polityky u sferi tsyvilnoho zakhystu v Ukraini. “Modern challenges for state policy in the field of civil defense in Ukraine”. P. 167–175. URL: <https://nuczu.edu.ua/sciencearchive/PublicAdministration/vol2/24.pdf> (Date of Application: 05.10.2022) [In Ukrainian].

9. Khytra O.L. Osoblyvosti diialnosti derzhavnoi sluzhby z nadzvychaynykh sytuatsii shchodo realizatsii derzhavnoi polityky u sferi tsyvilnoho zakhystu naselennia. “Peculiarities of the activity of the state service for emergency situations regarding the implementation of state policy in the field of civil protection of the population”. Scientific notes of the Lviv University of Business and Law. Edition 32/2022. P. 212–219. URL: <https://nzlubb.org.ua/index.php/journal/article/view/542/501> (Date of Application: 27.08.2022) [In Ukrainian].

10. Pro zatverdzhennia Poriadku klasyfikatsii nadzvychaynykh sytuatsii za yikh rivniamy. “On the approval of the Procedure for the classification of emergency situations by their levels: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine from 24.03.2004 No 368”. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/368-2004-%D0%BF#Text> (Date of Application: 17.08.2022) [In Ukrainian].

11. Pro vvedennia u diyu Natsionalnoho klasyfikatoru Ukrainy. “About the implementation of the National Classifier of Ukraine. Classifier of emergency situations ДК 019:2010: Order of the State Committee of Ukraine on Technical Regulation and Consumer Policy (Consumer Standard) from 11.10.2010 No 457”. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/va457609-10#Text> (Date of Application: 11.01.2022) [In Ukrainian].

12. Pro zatverdzhennia Klasyfikatsiynykh oznak nadzvychaynykh sytuatsii. “On the approval of Classification Signs of Emergency Situations: Order of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine from 06.08.2018 No 658”. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0969-18#Text> (Date of Application: 11.01.2022) [In Ukrainian].

UDC 340.13:355.58

Kolesnyk Victoriia,

Researcher, State Research Institute MIA Ukraine,

Kyiv, Ukraine,

ORCID ID 0000-0003-1860-7866

LEGAL MECHANISMS FOR RESPONSE TO EMERGENCY SITUATIONS UNDER THE CONDITIONS OF MARITAL STATE IN UKRAINE

The article examines the role of the state in protecting the population and territory from internal and external threats of various genesis. One of the instruments by which the state fulfills its obligations is civil protection, which is based on the legal principles regulated by the Constitution of Ukraine, the Code of Civil Protection of Ukraine, other laws of Ukraine, international treaties of Ukraine in force, consent to the bindingness of which has been given by the Verkhovna Rada of Ukraine, as well as acts of the President of Ukraine and the Cabinet of Ministers of Ukraine. The state, realizing its function in the field of Civil Protection, created a single state system of Civil Protection. The indicated system, within the limits of its powers, determines the order of interaction of subjects of civil protection during the operation of the system in a certain mode; distributes volumes and responsibility for the implementation of measures according to the territorial and production principle; is responsible for carrying out measures for alerting, informing and evacuating the population; the functioning of the system of population shelters in protective structures of civil protection; engineering protection of territories; radiation and chemical protection; medical, biological and psychological protection; sanitary and epidemic well-being of the population; training the population to act in emergency situations. Implementation of the tasks set before the unified state system of civil protection is achieved through systematic, comprehensive measures to ensure civil protection; the activity of functional and territorial subsystems, which, within their competence, can take measures independently in the form of developing internal regulatory documents regarding activities in their system and planning, training the forces of their system, as well as directly in emergency situations. It was noted that the full-scale invasion of the Russian Federation on the territory of Ukraine led to a change in the functioning of the unified state system of civil protection and the procedure for responding to emergency situations. The features of emergency situations in peacetime and in the conditions of martial law are indicated. The role of planning civil protection measures

© Kolesnyk Victoriia, 2022

DOI (Article): [https://doi.org/10.36486/np.2022.3\(57\).2](https://doi.org/10.36486/np.2022.3(57).2)

Issue 3(57) 2022

<http://naukaipravoohorona.com/>

and identifying shortcomings in this process in wartime conditions is shown. Planning of events and training of the forces of the unified state system of civil protection is carried out by ministries, departments, enterprises, institutions and organizations, regardless of their forms of ownership. Attention is drawn to the nature and differences of emergency situations that arise in peacetime and in the conditions of a state of war. It is proposed to supplement the existing normative acts with signs and characteristics characteristic of emergency situations that arise in the conditions of armed conflict and the conduct of combat (military) operations. However, in the field of civil protection, there are still issues not outlined in this article that require legislative improvement.

Keywords: emergency situations, martial law, planning in the civil defense system.

Отримано 12.10.2022